

Ne obupati!

Odkar nas tlači gospodarska stiska, je letos prvič, da gre sadje težko v denar in da nima prave cene. Napačno pa bi bilo iz tega sklepati, da je vsega kriv preobilen pridelek in da bo od slej vedno slabejše, češ, da se bo tudi sadja pridelalo več nego ga bo mogoče prodati, oziroma ga bo mogoče použiti. Vse to so napačni sklepi in prazne bojazni. Kolikrat je že bila v naših sosednih državah še obilnejša sadna letina nego je bila letos, pa se je naše sadje vendarle lahko in dobro prodalo. In kar se tiče svetovne uporabe sadja, je stvar še manj nevarna. Nasprotno! Sadja bo treba vedno več in več. V kmečke sloje namreč še ni prodrlo novodobno naziranje glede vrednosti živil. Malokdo je po kmetih prepričan, da je po neovrgljivih dognanjih vede o živilih sadje v dolgi vrsti živil na prvem mestu — mnogo pred krompirjem in celo pred kruhom. Ob samem krompirju bi se morebiti za silo nekaj časa živelo, ob samem kruhu je popolnoma nemogoče živeti, še manj ob samem mesu — ob samem sadju se pa lahko sijajno živi, mnogo dela in doseže dolgo življenje. To so dejstva, katerih ne bo nihče več ovrgel, četudi bo minulo še mnogo časa, preden bodo vsesplošno priznana. Sadje dandanes ni več kako nasladilo, ali nameček pri živilih, brez katerega se lahko prebije, ampak prvo in glavno živilo.

Vzroki, da je prišlo letos tudi v sadni kupčiji tako, kakor pri vseh drugih kmetijskih pridelkih so vse drugače nego v preobilnem pridelku. Vsesplošna svetovna gospodarska stiska, posebno stiska za denar, ki je v drugih državah nemara še hujša nego pri nas, nepremagljive ovire pri plačevanju v tuji valuti

in naposled iz vseh teh neprilik izvirajoče vsesplošno omejevanje in oviranje uvoza — to so glavni vzroki, da se izvoz sadja letos ne razvija tako povoljno kakor doslej še vsako leto.

Toda te neugodne razmere se morajo kakorkoli izboljšati in se bodo tudi izboljšale, čim se bo jelo splošno gospodarstvo obračati zopet na bolje. In če bo kateri kmetijski pridelek prišel zopet do popolne veljave, bo to gotovo sadje, ker je že sedaj potrebno, pa bo čim dlje še bolj potrebno in v glednem času neogibno potrebno živilo.

Zato pa, sadjarji, ne obupavali in morebiti zaradi letošnjega slabega uspeha zanemariti dela v sadovnjaku in pri zasanju novih nasadov! Ali bi ne bil neodpustljiv gospodarski greh, ko bi zaradi letošnje slabe sadne kupčije drevoja ne obdelali, ne osnažili, ne gnojili in ne zatirali škodljivcev? Ali bi se ne pregrešili nad svojimi otroci, ko bi pustili mlado sadno drevje, da bi ga ugonobil čez zimo zajec? Ali bi bilo pametno, ko bi pustili v zemlji zaklade, ki bi jih lahko dvignili s sadnim drevjem? Povsod po naši banovini je še nešteto ugodnih prostorov, kjer bi rastlo in rodilo žlahtno sadno drevje. Naše drevesnice so letos obilno založene z najboljšim sadnim naraščajem. Na stotisoče mladih sadnih dreves na gosto posajenih po drevesnicah, skrbno vzgojenih, v preizkušeni in kolikor mogoče zanesljivih sortah čaka, da jih sadjarji porazsade po svojih kmetijah po možnosti že to jesen ali vsaj prihodnjo pomlad. Kakšna ogromna škoda bi bila, ko bi tisoči teh nadebudnih mladih bitij, ki so namenjena našemu gospodarstvu v izdatno pomoč, in ki so zmožna, da bi za dobo celih dveh člo-

veških rodov pomagala pridobivati iz zemlje plodove neprecenljive vrednosti, ko bi tisoči mladih drevese zaostali v drevesnicah, kjer bi jih morali nazadnje zavreči — sežgati!

Za zgled naj bodo sadjarjem vinogradniki. Ti so še mnogo bolj udarjeni nego sadjarji. Pa glejte, kako neumorno obdelujejo svoje vinograde! Od rane pomladi do pozne jeseni so tako rekoč

samo v vinogradu z dušo in telesom in z vsemi svojimi gospodarskimi pripomočki. Ali torej sadjar ne bo imel toliko razsodnosti in uvidevnosti, da bi vsaj kak dan v letu žrtvoval za sadno drevje, da bi vsaj kakega »kovača« obrnil za mlado sadno drevo in si tako na najcenejši način zagotovil pomagачa, ki bi v nekaj letih začel obilno povračati trud in stroške?! U

Dvoje glasov o kmetski krizi

Da čujemo obe plati zvona, pričujemo danes dva dopisa, ki smo jih prejeli. Prav je, da naš list dá vsakemu priliko, da v njem pove svoje mnenje. Prečitajte in porazgovorite se med seboj o tem, kdo in koliko ima kdo prav, pa nam o tem pišite.

Gospod urednik! Naj Vam enkrat tudi iz našega kota potožimo svoje gorje, ker neznosno nas biča kruti bič gospodarske krize.

V »Domoljubu« marsikaj po pravici poveste, a gospod urednik, povem Vam, da še vse premalo in ravno načelní članek v zadnjem »Domoljubu« je dal korajžo meni in mojim prijateljem, da Vam povemo svoje gorje.

Ne bomo ponavljali razlike v cenah med tem, kar ima kmet za prodati in pa kar je prisiljen kupiti, ker ste že dobro povedali Vi v našem listu. In kar ste povedali, je bridka resnica, katéra vodi kmeta, ki je steber države, v popoln pogin.

Pa o vsem tem se ne mislimo danes pritoževati, ker nas teži zopet nekaj novega.

Gospod urednik, naj odkrito govorimo: V naši občini, ki je precej velika, nas je približno ena tretjina družin, katere živijo, delajo in šparajo vedno enako: pred vojno, po vojni v dobi tolstih let, kakor sedaj v dobi strašne gospodarske krize. V letih obilnosti smo si privarčevali vsako leto nekaj stotakov in jih naložili v hranilnicah, ker smo računali na suha leta in za preskrbo številne družine (otrok). Večina ljudi pa ni vedela, kam bi z denarjem in taki

so pili, se gostili in se veselili vsa ta leta, ki so bila obilna. Iz nas »stradelnov« so norce brili. Lahkomiselne gospodinje in njih hčere so razmetovale na vse kraje in se posmehovale onim, ki se niso v taki obilnosti kazale.

Ko so pa prišla suha leta, katere pa tudi »šparovci« silno občutimo, je pa joj po onih hišah, kjer se ne dá več v taki meri gostiti, piti in si gosposkih oblek kupovati. Naredili so brezmiselne dolgove v trgovinah, posojilnicah in pri privatnikih, ker razvajen svet ne more drugače.

Pojdite, gospod urednik, po vaseh, kjer je, kakor sem rekel, komaj tretjina varčnih gospodarjev, to je ljudi, ki so nam skopuhi rekli, in ne vem kaj še vse.

In kdo je zadolžen? Precej je tistih, ki so po nesreči zašli v ubožstvo, kot ste zadnjič enkrat prav povedali, mnogo pa tudi takih, ki so včasih brez potrebe zapravljali.

Tam, kjer mož in žena oba eno vesta in sta pridna in vsestransko varčna, in tudi otroke (četudi jih je 12) tako učita, tam navadno niso zadolžene hiše, ako ne pride nesreča vmes.

Še en glas

Gospod urednik! Sedaj, ko se toliko piše o kmetskih dolgovih in ko se na vse načine premleva to vprašanje, dovolite tudi meni majhen kotiček v vašem listu.

V »Slovincu« št. 202 od dne 4. sept. je bil o kmetskih dolgovih daljši članek, pod katerim je bil podpisan neki

»Pišečan«. Omenjeni članek dovolj jasno kaže, da ga ni pisal kmet in tudi ne človek, ki pozna današnje kmetske razmere. Saj celo trdi, da kmet ni prezadčen in da se bo že sam izkopal iz dolgov. Gospodje, ki sklepate o tem vprašanju, vedite, da kakor je nemogoče ustaviti zemljo, da se ne bi vrtela, prav tako nemogoče je, da bi se kmet sam rešil svojih dolgov. Kako tudi? Kar je izkupička za prodano živino, ne krije danes niti davkov,!

Za hrano pa ne ostane nič. Prav tako ne za obleko. A ravno v hišo kmeta se še ni zanesla moderna bela kuga. Z veliko pet do deset cseb (in često tudi višje) broječo družino malih, vedno lačnih ust žalosten čaka, kaj bodo ukrenili odločujoči faktorji z njim in njegovimi.

Zalostno je, ako imajo danes v teh časih kmeta za pijanca in zapravljivca. Dostikrat bi bil potreben kozarec vina in kos kruha, a resnici na ljubo povem, da si tega noben kmet ne more privoščiti. Da pa bi mislil na oddih v »toplicah«, se mu še sanja ne. Iz njegove živine, ki jo postavi v prodajo, se tako rekoč delajo norca. Prav tako ima tudi les naravnost smešne cene. Kar pa se od kmetov zahteva, ali kar nujno rabi, mora drago plačati. Če bi pisec omenjenega članka v »Slovencu« moral plačevati visoke obresti (na amortizacijo tako ni misliti), davke, hraniti in oblačiti kopicco otrok, popravljati orodje in dokupiti novo, neobhodno potrebno in še več stvari, ki so nujne in neodločljive, bi mu brez dvoma vstali lasje po koncu, in ne bi pisal tako kot je. Kmetje dolžniki smo bili vse doslej tiho, dasi se je zadnji čas dosti o nas pisalo in razpravljalo. Mi nismo niti mislili, kaj šele zahtevali, da naj se naši dolgovi krijejo z denarjem malih vlagateljev. Ne! To liko poštenu smo, da tako žrtev in tak način razdolžitve odklanjamo. Ne bilo bi pa napačno, če bi se pogledale in nekoliko znižale na kerist kmeta dolžnika visoke milijonske vsote, naložene v naših, pa kot se čuje tudi v inozemskih denarnih zavodih. Saj baš v teh milijonih je mnogo naše kmetske krvi

Trditev, da kmet ne ljubi svoje zemlje, da ni vreden, da jo poseduje, ni resnična. Kdo ne bi ljubil zemlje, katero so z znojem in krvjo pojili njihovi dedje in očetje sto in stoletja in katera je mnogim rodovom dajala življenje? Kdor beži iz kmetske zemlje, ta ni bil kmet in se izloči kot plevelno seme od žita v čistilnici. Da pa bi pravi kmet računal z »visokimi« službami? Nikoli!

Teh vrstic nisem napisal, da bi z njimi morda kazal način, kako naj se nam pomaga, temveč zato, da javnost, v kolikor še ni poučena o današnjem položaju kmeta dolžnika zve, da dolgov, ki jih ima, ni napravil iz nepotrebe in z zapravljanjem. Da smo danes kmetje tako zadolženi, so krive edinole valutne spremembe. Posebno mladi kmetje, ki so prevzemali posestva v letih 1922—1927 so brez izjeme žrtev teh sprememb. Saj so jim takrat do neverjetne višine ocenili posestva in naložili nanje taka bremena, da jih je s stabilizacijo dinarja sedaj nemogoče plačati.

Zrtvoval bi kos dragocene mu zemlje, da bi z njim poplačal dolgove, a kupca ni, in če pride, vidi, da se nahaja v stiski ter upa, da jo dobi skoraj zastonj. Kmet je varčen in skromen, njegova hrana je močnik in ovsen kruh, pa so otroci veseli, da še tega dobe; marsikje še tega ni, ker so letine skrajno slabe. Kdor ne verjame, naj vzame par dni časa, in namesto na morje, v planine, ali toplice, naj gre na kmete. Tam bo videl sključene in izmoggane poslave nekdanj trdnega kmeta, ki mu bo z žalostjo prav rad povedal, kdo in na kak način je iz prej ponosnega kmeta napravil to, kar danes je.

Ni baš lepo od onih, ki sedaj na ta ali oni način blatijo kmeta, ko se on nahaja v največji stiski. Kdor mu ne more pomagati, naj ga vsaj pusti v miru in pomisli na čase, ki še niso daleč za nami, ko je bil vsak kmet »gospod«, samo da je napolnil za skromno plačilo, a dostikrat tudi zastonj gosposki »rukzak«. Prav nič čudnega ni, če pada po nas baš od te strani.

Poravnajte naročnino!

Žadr. Hugon Turk.

Kako postanem živinozdravnik

Dolga, težavna in tudi nevarna je pot do končne in popolne živinozdravniške ali veterinarske izobrazbe. Ker smo pri nas o tem še zelo v zmoti, odnosno še nimamo povsem jasnih pojmov, naj na kratko opišem, kaj vse zahtevajo za ta poklic po vsem izobraženem svetu in tudi pri nas.

Predvsem mora vsakdo, ki se odloči za živinozdravstvo ali veterino, dovršiti osnovno ali ljudsko in popolno srednjo šolo. Po doseženem zrelostnem izpričevalu se prične na visoki šoli strokovni pouk, kateri obsega na veterinarski fakulteti dolgo vrsto učnih predmetov, ki so neobhodno potrebni za splošno izobrazbo v živinozdravniški vedi, kakor tudi za izvrševanje živinozdravniškega poklica samega in posebej še v živinozdravstvu kot glavnem namenu te stroke.

V začetku se poučuje o živalstvu in življenjskih pojavih v živalih samih (zologija in biologija). Potem vse one vede, ki so v pripomoč bodočemu živinozdravniškemu delovanju, t. j. fizika, katera uči o zakonih, po katerih nastajajo telesa in kako, se le-ta v njih oblikah, sestavinah in odnošajih med seboj spreminjajo, skratka o silah mogočnega stvarstva (luči, toploti, elektriki, magnetizmu). Dalje si mora prisvojiti slušatelj obširno znanje o rastlinstvu (botaniki) in kemiji. Vse to je samo nekaka predpriprava za pravi živinozdravniški pouk, ki se vrši že istočasno. K temu pripada predvsem spoznavanje zgradbe ali sestave živalskega telesa, kar se imenuje anatomija ali raztelesovanje mrtvih trupel domačih in drugih živali. Z roke v roko se prikazuje in raziskuje pod drobnogledom in na izdelkih sestava živalskih telesnih tkiv in organov, katero vedo imenujejo histologijo.

Obenem proučujejo vse delovanje živnega telesa ali »življenje« samo, kar izvršuje nauk fiziologije. Temu se pridružuje pouk o nastoju novega živalskega bitja ali embryologija.

Šele sedaj se prične spoznavanje vzrokov živalskim boleznim, popis bolezenskih znakov in zdravljenje posameznih živalskih bolezni, tako notranjih, kakor tudi zunanjih in te temeljne nauke, ki so jedro vsega živinozdravstva, imenujejo posebno patologijo in terapijo ter kirurgijo. Mimogrede omenjam, da se sedaj poučuje tudi o boleznih čebel, rib, rakov, školjk, sviloprejk itd. — Važno poglavje tega dela študij so seveda kužne in nalezljive bolezni, spoznavanje njihovih povzročiteljev, kot so bakterije in razni drugi zajedavci iz rastlinstva in živalstva, popis znakov teh nevarnih bolezni, njih obvarovanje, zatiranje in zdravljenje, kar vse je ogromne važnosti ne samo za živali in njih lastnike, ampak za obstoj vse živinoreje in vsega narodnega gospodarstva in blagostanja.

Istočasno se vrši tudi pouk o reji naših domačih živali in sicer o reji kot taki, o gojenju, držanju, krmljenju, vardevanju, zdravoslovju živali in njihove hrane (veterinarska higijena), posebej še o paši, travništvu, planšarstvu itd.

Izredne važnosti je potem pouk o spoznavanju in presojevanju mesa, mleka in raznih hraniv živalskega izvora, ki se rabijo za človeško prehrano.

Nadalje se izobrazuje bodoči živinozdravnik o zakonih in zakonitih predpisih zoper živalske kužne in nalezljive bolezni in vseh drugih tozadevnih veljavnih predpisih veterinarske policije. Usposablja se tudi za sodnega izvedenca v živinozdravniških stvareh in pravadah.

Poučuje se nadalje o živinorejskem zadružništvu, zavarovanju živine in o političnem gospodarstvu (ekonomiji).

Tudi se predava in praktično izvršuje podkovstvo, uči o pravilni opremi, vpregi, sedlanju konj in druge delovne živine.

Tekom štiriletnega pouka se vrše in sledi v določeni vrsti najrazličnejše vaje, tako raztelesnija trupel zdravih ži-

vati, uporaba drobnogledov, kemijske vežbe, spoznavanje zdravil, krmil itd. Prav posebno dolgotrajno in temeljito je pa preiskovanje in zdravljenje notranjih in zunanjih bolezní na bolnih živalih in preiskovanje trupel bolnih poginolihi ali ubitih živali, obsežne vaje o poročniški pomoči itd.

Tudi se napravljajo poučni izleti in tečaji, na katerih se v resničnem življenju proučuje zdravje in bolezni, presojajo živali za razplod, prikazujejo vse možne pasme domačih živali, njihovo držanje na paši in v planšarstvu itd.

Ob določenem času pa se vrše tekom dolgotrajnega pouka razni strogi izpiti, ki so posebno obsežni in težki po zaključku štiriletné učne dobe in šele po dobri ali odlični prestanih preizkušnjah

dobi slušatelj veterine živinozdravniško diplomo (javno spričevalo) in ž njo ime in vse druge zakonito zavarovane pravice diplomiranega veterinarskega zdravnika. — Na podlagi še posebnega znanstvenega dela in spisa (disertacije) ter predpisanih izpitov pridobi si lahko tudi naslov doktorja veterinarske medicine.

Iz tega kratkega opisa živinozdravniškega študija spoznamo lahko resničnost gornjega uvodnega stavka in pa tudi dejstvo, da izvrševanje živinozdravništva ni stvar neizobraženega človeka; saj je še znanstveno in praktično temeljito izobraženemu strokovnjaku dostikrat težko brez odloga zadeti pravo in koristno, ker mu žival sama ne more ničesar — povedati.

R a z n o

Računi gospodarskih odborov

Znano je, da imamo na bivšem Kranjskem poleg občinskih odborov v občinah še vedno tudi posebne gospodarske odbore, ki imajo lastno od občin nezavisno gospodarstvo. Za poslovanje teh gospodarskih odborov veljajo tudi še danes določila deželnega zakona za bivšo Kranjsko z dne 1. avgusta 1912 l., dež. zak. št. 49. Ti gospodarski odbori morajo prav tako kakor občine voditi svoje račune o dohodkih in izdatkih, ki jih imajo pri oskrbovanju posebnega premoženja posameznih delov občin (podobčin, sosesk, vasi). Za njihovo poslovanje veljajo v občé določila občinskega reda, kolikor nima prej navedeni zakon za to posebnih določil. Kakor občinsko — tako mora biti tudi gospodarstvo imenovanih gospodarskih odborov pod javnim nadzorstvom. Zato morajo biti prav tako kakor občinski tudi računi gospodarskih odborov po določbi § 66. občinskega reda za bivšo Kranjsko razpoloženi s prilogami vred na vpogled vsakomur iz dotične podobčine,

soseske ali vasi, za katero obstoji gospodarski odbor.

Iz neke občine, v kateri je več gospodarskih odborov za ondotne podobčine in za oskrbovanje njihovega premoženja, nam pišejo, da se računi že od leta 1924 niso razpoložili na vpogled. Na vprašanje, kaj naj store, odgovorjamo: Napravite nadzorstveno pritožbo na bansko upravo. Vloga v javnih zadevah je kolka prosta. Zakaj pa zupanstvo nič ne stori?

Kmetijska razstava v Kranju

Pripravljalni odbor za kmetijsko razstavo v Kranju zbira in pripravlja že dalj časa razstavni material. Odseki so se s hvalovredno vnemo lotili dela. Tudi župani, razne podružnice, zlasti pa učiteljstvo pridno pomagajo pri trudapolnem delu na kmetih. Razstava bo naravnost pestra, kajti zastopane bodo izvzemši gozdarstvo in živinorejo vse kmetijske panoge. Zadnji čas je, da se zapoznemo ineresentje zglasijo s pripravnim materialom pri krajevnih zbiralcih, ker treba gledati, da ne bo zaostal nobeden večji okoliš okraja. Apelira se zlasti na številne kmetijske organizacije.

saj je njih dolžnost, da se čim bolj zavzamejo za stvar.

Ob priliki razstave bo v posebni predavalnici cela vrsta kmetijskih predavanj, katerih spored navajamo v sledečem:

V nedeljo dne 23. oktobra: Ob 7: Podlaga za uspešno kmetovanje (Sustič Josip). Ob 9: Izbira, odbira in varstvo semenja (ing. sadar Vinko). Ob 11: Temeljni pogoji za dobičkanosno sadjarstvo (ing. Lukman Franjo). Ob 14.30: Važnost domačega vrta in zelenjadarstvo (Humek Martin). Ob 15.30: Uporaba sadja na kmetiji (Kafol Franjo). Ob 16: Moderno travništvo (Sustič Jos.).

V ponedeljek dne 24. oktobra: Ob 9: Umetna gnojila v današnji krizi (Sustič Josip). Ob 11: Dobičkanosnost in koristnost planinske pašne (Lapajne Jos.). Ob 13: Pogoji za uspešno mlekarstvo (ing. Šabec Srečko). Ob 13: Ravnanje z mlekom in mlečnimi izdelki v gospodinjstvu (Pavlica Franjo). Ob 14: Brezalkoholna uporaba sadja (Lindič Jos.).

g Izvoz našega sadja. Naša sadna trgovina se nikakor ne razvija povoljno. Že pri izvozu zgodnjih jabolk smo slabo odrezali, ker smo poslali ven komaj kakih 300 vagonov, druga leta mnogo več. Največ teh je šlo v Nemčijo, medtem ko ni Italija vzela od nas skoraj ničesar, ker ima sama doma sadja več nego dovolj. Tudi Holandska ne obeta mnogo, ker nudi prenzke cene, ki se vsled dolge vožnje znatno povišajo. — Za zimska jabolka ponujajo danes za parmene in renete, torej najboljše sadje, po 1 do 1.25 Din, le za najlepše blago po 1.35 Din. Kupčija s kanadkanci še ni začela. Več povpraševanja je po moštnem sadju, ki ga bo predvidoma Nemčija največ rabila. V prednakupu plačujejo jabolka za mošt po 20—35 par za 1 kg. Računati se mora kasneje s ceno 35 par za kilo. — Na inozemskih trgih nam delajo konkurenco Bolgarija, Romunija in Ogrska. — Po vladni statistiki smo letos od 1. do 10. septembra izvozili: svežih sliv v Avstrijo 415 vagonov, v Češkoslovaško 414, v Nemčijo 315, v Belgijo 15, v Holandijo

10, Poljsko 5, v Švico 4, preko Italije v Francijo 3 in na Madžarsko 1 vagon. — Grozdja v Češkoslovaško 12 vagonov, v Avstrijo 11 in v Nemčijo 1 vagon. — Jabolk v Nemčijo 64 vagonov, v Češkoslovaško 24, v Avstrijo 12, v Švico 2 in v Holandijo 1 vagon.

g Žitni položaj Srednje Evrope. V Varšavi na Poljskem so se vršila nogažanja za ustanovitev agrarnega bloka med državami Poljske, Madžarske, Jugoslavije in Romunije, ki naj bi enotno nastopal proti industrijskim državam in omogočil izvoz žita. Toda uspeh te konference se je izjalovil, ko se je doznalo, da imajo vse te štiri izvozne države letos tako slabo žitno letino, da ne bodo mogle ničesar izvažati. Na Poljskem bo tako malo pšenice, da je ne bo zadostovalo niti za domačo potrebo in bo morala država skušati nadomestiti primanjkljaj z ržjo. Madžarska je pridelala letos za 4 milijone manj pšenice kot lani in ne bo mogla izvoziti niti obljubljenih 1.2 milijona stotov v Švico in Nemčijo, ker ji bo komaj zadostovalo za domači konzum. Tudi Romunija ima za dve petini manj pšenice kot lani, radi česar tudi tamkaj že cene rastejo in se je kruh podražil že za 1 lej. O izvozu ne bo govora. Nič boljše ni pri nas, ko smo pridelali komaj toliko, da bo krita domača potreba. Pričakovati je torej, da se bo cena pšenici polagoma dvignila, kar bo čikaška žitna borza uporabila v svojo korist. S tem bo pa tudi blok agrarnih držav postal brezpredmeten, ker nobena izmed navedenih držav ne bo mogla izvažati pšenice.

g Bogata letina koruze v Madžarski. Po vesteh iz Madžarske bo tamkaj letos najbogatejša letina koruze po vojni. Cenijo, da bodo pridelali okrog 26 milijonov stotov koruze, nasproti 15.1 mil. stotov v preteklem letu in 19.4 v l. 1930. Iz letošnje letine bo imela Madžarska za izvoz na razpolago 40—60.000 vagonov koruze. Izgledi za vnovčenje pa niso posebno ugodni, ker tudi Jugoslavija in Romunija imata znatne presežke na tem zrnu. Tako bo samo naša Jugoslavija imela predvidoma za izvoz okrog 100 tisoč vagonov koruze.

Pravni nasveti

Uživanje pokojnine. J. G. P. B. Vaš brat je star 70 let in dobiva v Avstriji pokojnine 170 šilingov mesečno. Vprašate, če se lahko preseli k vam, ne da bi zgubil pokojnino. — Tozadevni avstrijski predpisi nam niso znani. Svetujemo, da se vaš brat sam informira pri dotičnem oblastvu, kjer sprejema pokojnino, če in koliko pokojnine bo lahko užival v Jugoslaviji. Lahko tudi sami vprašate za informacijo na avstrijskem konzulatu v Ljubljani.

Mejni spor. J. G. Vaš oče je kupil posestvo s hišo in vrtom leta 1885 in je že ta čas bila živa meja na vrtu nekoliko kriva. Leta 1902 ste prevzeli posestvo po očetu in ga uživali v istem obsegu do leta 1929. To leto se je med vami in mejašem začel spor zaradi žive meje. Vendar ste se sami pobotali, tako da je sosed posekal živo mejo. Letos pa je sosed pokosil vrt za en meter preko prejšnje žive meje in trdi, da gre meja v ravni črti. Za en mejnik veste, za drugega pa ne. Vprašate, na kateri strani je pravica v slučaju tožbe? — Glede meje je odločilen dogovor, napravljen med vami pred tremi leti; če ste mejašu pustili, da je posekal živo mejo, ste mu s tem priznali, da je rasla živa meja na njegovem svetu. Skoda, da niste takoj takrat, po odstranitvi žive meje, postavili dovoljno število novih mejnikov. V slučaju mejnega spora je odločilno zadnje mirno uživanje. Po tem sodnik določi mejo. Če bi pa kdo izmed mejašev mislil, da je z novo določeno mejo prikrajšen, sme za ta sporni svet, če se ga omeni z nad 125 Din, vložiti lastniško tožbo, v kateri mora dokazati, da je ta sporni svet skozi 30 let nemoteno, javno užival. — Postavite sporazumno mejnike, čeprav za par ped v svoj svet. Dobiček je vaš, ker si prihranite stroške drugega sodnega postopanja, čigar izid je — negotov.

Steza po vrtu. Vprašate, če smete na svojem vrtu stezo prestaviti, ker druga steza, ki pelje tudi po vrtu, je oddaljena komaj 20 m? — Če vodita obe stezi vspešno v istem pravcu, potem lahko eno stezo brez nadaljnega prekopljete. Če pa vodita stezi v različni smeri, ne morete steze prepovedati, če jo sosedje uporabljajo čez 30 let. Svetujemo vam, da pozimi, ko zapade sneg, dobro zagradite stezo, ki jo mislite opustiti.

Prodana hiša z užitkarjem. A. S. R. D. Kupili ste enodružinsko hišo z vrtom. Prevzeli ste od vašega prednika tudi užitkarja, ki je imel vključeno stanovanje v kuhinji, hrano pri skupni mizi in še neke druge pravice. Vendar pa ta užitkar v času, ko ste vi kupili hišo, ni stanoval v kuhinji, ampak mu je vaš predhodnik napravil v prizidku stanovanje in mu nosil tja hrano, s čimer je bil užitkar zadovoljen skozi 5 let. Sedaj, ko se vi kupili hišo, pa hoče užitkar, da stane v kuhinji, kakor ima to vključeno. Ker imate otroke, ne morete vzeti užitkarja v

kuhinjo. — Užitkar ima pravico, da zahteva od vas, kot sedanjega lastnika hiše, da mu dajete prevžitek in stanovanje, kakor je to vključeno. Če vam je vaš prednik pri prodaji hiše zagotavljal, da bo užitkar živel v prizidku, da ima tozadevno pogodbo z njim in ste vi samo zaradi tega hišo kupili, dočim je ne bi kupili, če bi vedeli, da užitkar vztraja na svoji vključeni pravici, potem lahko zahtevate razveljavljenje kupne pogodbe, oziroma primerno zmanjšanje kupnine, v kolikor ste oškodovani. Vaš prednik pa ima zopet pravico, da zahteva regres od užitkarja, ker mu je napravil prizidek, ki ga noče uporabljati. — Stvar je zapletena. Svetujemo vam mirno medsebojno sporazumljenje.

Zgubljena pravda. S. F. R. Toženi ste bili za 200 Din. Tožnik je v tožbi navedel, da je dal osebi I. 200 Din za vas na vašo prošnjo. Vi pa tega denarja niti od osebe I. niti od tožnika nikoli prejeli niste. Ker se niste čutili dolžni, niste šli k razpravi na sodišče. Sedaj ste dobili sodbo, s katero ste obsojeni po tožbenem zahtevku. Vprašate, kaj sedaj storiti. — Čeprav niste po svojem prepričanju nič dolžni, kjub temu bi morali na sodno vabilo pravočasno priti k razpravi na sodišče ter bi tam sodniku povedali, da niste nič dolžni in tožnik bi moral dokazati s pričami ali potrdili, kdaj da vam je dal 200 Din. Na sodnem vabilu ste najbrž prezrli natiskan pouk, da se bo smatralo navedbe tožbe za resnične, če ne pridete k razpravi. Sedaj ste obsojeni v odsotnosti, bili ste »kontumaciran« in sodba je po 14 dneh postala pravomočna. Plačati morate vtoženih 200 Din in stroške, vse skupaj pa naj vam je šola, da ne boste več omalovaževali sodnih vabil in zgubili morda še večje pravde.

Priposestvanje pravice pota. C. A. N. V. Kupili ste travnik, ki je motviren in v zemljiški mapi ni pota preko vaše parcele. Trije mejaši, ki imajo s svojih travnikov pravo pot v sosedno vas, vozijo kljub temu preko vašega travnika. Vprašate, koliko let bi morali sosedje voziti po vaši parceli, da si prilastijo pot. — Služnostna pravica pota se priposestvuje na ta način, da se skozi 30 let javno in nemoteno v korist svojega zemljišča izvršujejo redno vožnje preko sosedovega sveta. Če so torej mejaši po vašem travniku vozili sami oziroma njihovi predniki skozi 30 let, so si pravico vožnje že priposestvovali. Ni merodajno to, da vozijo šele prvo leto z vašo vednostjo; računa se celokupna doba dejansko izvršene vožnje, brez ozira na menjajoče se lastnike.

Zapuščina v Ameriki. M. R. Sv. P. V Ameriki je bila vaša sestra poročena z možem in sta imela 10.000 dolarjev premoženja. Leta 1927 je umrla vaša sestra, a l. 1929 je umrl tudi njen mož - vaš svak, brez oporoke. Prijavili ste sebe in sestro kot dediča, a tudi dva brata in sestra pokojnega svaka so se prijavili za dediče in so res

dobili vsi trije dediščino po enakih delih, vi pa sestra, kot sestre pokojnice, pa nič. Vprašate, če je to pravilno? — Važno je, da ugotovite, če je imela vaša pok. sestra premoženje na svoje ime ali je bilo vse na ime njenega moža. Dalje je važno, če je umrla vaša sestra brez oporoke ali z oporo. Če je umrla vaša sestra brez oporoke in brez otrok, potem je po naši postavi polovico imel podedovati njen mož, a druga polovica je pripadla staršem pokojne, od njenim otrokom, to je vam in vaši sestri. — Po smrti svaka pa sploh nimate zakonite dedne pravice in so povsem pravilno dedovali njegovi bratje in sestra.

Pravica do dote. J. J. S. Kot nezakonsko hčerko vas je mati dala v rejo svojemu bratu. Medtem se je mati poročila z drugim in vas vzela k sebi, tako da ste živeli pri materi in njenem možu od 13 do 23 leta, ko ste se poročili. V času skupnega življenja pri materi ste svoj tedenski zaslužek — predvojnih 5 K — vedno dajali materi, ki si je takrat postavila hišico. Ker ob svoji poroki niste dobili nič od matere, njenega moža in tudi ne od svojega nezakonskega očeta, vprašate, če imate kot hčerka pravico kaj zahtevati ali ne? — Tudi nezakonku mati je dolžna dati svoji hčerki premoženjskim razmeram primerno doto. Le če se hčerka proti volji matere omoži in sodišče spozna, da je iz utemeljenega razloga mati branila, ni dolžna mati dati dote. Zahtevke za doto se tudi po poroki uveljavljajo izven-spornem postopanju. — Po smrti matere vam pripade kot nujni delež tri osmine čisteste zapuščine. Če umrje brez oporoke, dobite vi tri četrtine, a mož vaše matere eno četrtino zapuščine.

Razširjanje služnosti ni dopustno. J. T. Kupili ste travnik, na katerega pelje pot čez tujo parcelo. Prejšnji lastnik je samo seno vozil po omenjeni poti s travnika, ni pa vozil nanj gnoja in ne vodil živine past, kar vse hočete vi. Sošed pa vam brani kaj več voziti čez njegovo parcelo, kakor je vozil vaš prednik in prav tako vam brani živino goniti. Ali je k temu upravičen? — Pravica do poti po tujem travniku se imenuje služnostna pravica. Služnostne pravice pa se po postavi ne smejo razširjati, marveč se morajo utesnjevati, kolikor to dopušta njihova narava. Zato vam bo sošed vsekakor lahko zabranil goniti živino po njegovem travniku, ker te pravice vaš lastniški prednik ni imel. Isto velja za vožnjo gnoja. Morda je pa vaš prednik le kdaj peljal gnoj na travnik. Poizvedite!

Spor zaradi mejnika. K. J. P. V vašem gozdu je bil ob času spravljanja lesa izdrt mejnik, ki je ležal nato dalj časa na vašem svetu. Sedaj si pa mejaš lasti svet do tam, kjer leži kamen. Ali smete mejnik zopet postaviti na mejo? — Ni varno, ker bi vas v tem slučaju utegnil sošed tožiti zaradi motenja posesti. Bolje bo, da pozovete so-

šeda (morda po odvetniku), da prizna vašo lastnino do stare meje. Če tega ne bo hotel storiti, boste pač morali tožiti. Ako bo pa sošed 30 let užival svet do onega mesta, kjer sedaj leži kamen, ga bo priposestvoval in bo njegov.

Pritožba v davčnem postopanju. F. O. H. Koncem leta 1930 ste prenehali izvrševati obrt in ste to takoj javili davčni upravi. V letu 1931 vas je davčna oblast še vedno obdavčila, češ da je ugotovila, da še niste popolnoma ustavili svojega obrata. Proti temu odloku ste se pritožili, vendar je bila pritožba zavrnjena s poukom, da nimate več pritožbe, pač pa tožbo na upravno sodišče v Celju. Tožbe niste vložili. Zopet so vas obdavčili, zopet ste se pritožili, a pritožba je bila ponovno zavrnjena. Vprašate, če se je mogoče še kam pritožiti? — Odgovor ste že gori dobili in ga sami navajate. Ako je bila pritožba od reklamacijskega davčnega odbora zavrnjena, pritožba upravnim potom ni dopustna, pač pa lahko tožite pri upravnem sodišču. Ako mislite, da je vaše stališče pravilno, poizkusite.

Vojaška služba. B. C. S. Eden od 4 bratov je bil letos potrjen na polni rok. Prvi je služil polni rok, drugi je bil tudi potrjen na polni rok, a je vsled bolezni odslužil le 9 mesecev; tretji je pa zopet odslužil polni rok. — Ker nista dva pred najmlajšim (četrtim) po vrsti odslužila polnega roka, bo moral četrti služiti polni rok.

Postavitev električnega droga brez dovoljenja. K. I. J. Sošed je brez vašega dovoljenja postavil na vaš svet električni drog, po katerem je napeljal elektriko z banovinskega daljnovoda. Kjerkoli je banovina postavila drogeve na privatni svet, je povsod prošila lastnike za dovoljenje. Sošedu pa tega ni nihče dovolil. Vprašate, če lahko zahtevate odstranitev droga? — Lahko, ker brez vašega dovoljenja ne sme nihče postavljal drogov po vašem svetu, razen če bi ga bila oblast v to svrhu razlastila, kar ee pa pri vas ni zgodilo.

Zgradarina. M. R. G. Podedovali ste hišo, v kateri je bila mizarska delavnica. Sedaj se pa obrt v njej več ne izvršuje, ampak samo z družino v njej stanujete. Bavite se pa s kmetijstvom na domu staršev. Hiša je v zelo slabem stanju in zelo veliko potrošite za popravila. Vprašate, če ste prosti zgradarine oziroma, kva je izpolniti prijavo za zgradarino? — Ker je vaš kraj priglašen za zdravilišče, kmetijske hiše niso oproščene zgradarine. V prijavi je treba navesti vrednost letne najemnine, ki se plačuje za najbližje podobno stanovanje ob času, ko se razglaši poziv za predložitev davčnih prijav. Kot odbitek se navedejo stroški za vzdrževanje, upravo in amortizacijo, vendar višina odbikov ni prepuščena volji davčnega zavezanca, ampak je po zakonu dopustno odbiti v vaseh 30 odstotkov, v kopahiščih in letoviščih pa le 25 odstotkov.